

“Azərbaycanın Qələbə tarixi təhsilin bütün pillələrində davamlı şəkildə təbliğ olunmalıdır”

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Layihə çərçivəsində

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin dəstəyilə “Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması” istiqaməti üzrə layihə çərçivəsində hazırlanıb.

Bu gün vacib faktorlardan hesab edilən elmi-kütləvi, mədəni-maarif, eləcə də təhsil proqramlarının hazırlanması çox önəmlidir. Azərbaycanda bu istiqamətdə daim işlər görülür. Lakin bu işlər davamlı aparılmalıdır ki, qeyd olunan istiqamətlərdə geriləmə olmasın. Nəzərə alsaq ki, dünyada bu sahələrdə hər zaman yeniliklər imza atılır, o zaman bizdə də proseslərin sürətlənməsi mütləqdir. Təhsil eksperti Rızvan Fikrat oğlu ilə müsahibəmizdə ölkəmizdə elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması istiqamətində nə kim yeniliklərin olmasına toxunduq:

Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması istiqamətində hansı yeniliklər var?

İnkişafı şərtləndirən, sürətləndirən ən vacib amillərdən biri elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının müstəmədi olaraq hazırlanmasıdır. İnformasiya texnologiyalarının inkişafı ilk növbədə elmin yeni formada təzahürünə səbəb olur. Bu baxımdan elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramları dövlət siyasətinin prioriteti kimi çıxış edir. Çünki cəmiyyətin bütün sahələr üzrə inkişafını təmin etmək üçün məhz elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının düzgün şəkildə hazırlanması, icrası olduqca vacibdir şərtləndirir.

Burada müəyyən qəder mənfətlərə də toxunmaq yerinə düşərdi. Söz yox, ölkəmiz yeniliyə, müasirliyə olduqca meyillidir. Lakin bunlar bizə xaricdən gəlir, özümüz sanki nəyisə yaratmaqda çətinlik çəkirik. Burada kadr, resurs, şərait və bu kimi amillərdən yaranan problemlər illərdir davam edir. Amma bütün bunlar o demək deyil ki, bizim alimlər ortalığa nəse çıxara bilmir. Lütfi Zadənin “Qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsi”ni bütün dünya texnologiya elmini silkələyə bildi. Azərbaycanın xeyli gəncləri “Google” kimi şirkətlərdə məsul vəzifələrdə çalışırlar. Yeni, elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil sahəsində hazırlanan proqramlar yaxşı səviyyədə tərtib olunsada da, icra prosesində problemlər yaşanır. Bu da

ümumi işin ləngiməsinə gətirib çıxarı.

Beynəlxalq şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsində virus proqramında demək olar ki, hər il geridə qalırdıq. Sonuncu dəfə Pisa proqramında 62-ci yerdə qərarlaşmışdıq. Keçən il dünyanın 200 ölkəsindən 30 minədək ali təhsil müəssisəsini əhatə edən “Webometrics” reyting cədvəlinə Azərbaycanın 48 ali təhsil müəssisəsi daxil edilmişdi. Təkcə Bakı Dövlət Universiteti dünyanın top 5000 universiteti siyahısında 3319-cu yerdə qərarlaşmışdı. Qalan universitetlərimizin adlarına ən yaxşı halda 10 min və ya 30 min universitetin sırasında rast gəlmək olardı. Bütün bunlar yaxşı nümunələr deyil.

Bundan başqa, proqramlar hazırlanarkən sahələr üzrə savadlı, qabiliyyətli şəxsləri seçmək və onların bilik və bacarıqlarından maksimum dərəcədə istifadə etmək lazımdır. Bəzən, əksini də görə bilərik - prosesə peşəkarların yerinə kimlərsə maraqları naminə qohumları, rəhbərliyə yaxın olan şəxslər cəlb edirlər. Düşünürəm ki, zaman-zaman bu problemlər də öz həllini tapacaq.

Elm və Təhsil Nazirliyi, Audiovizual Şuranın, Mədəniyyət Nazirliyi, həmçinin bu işlə əlaqəli qurumların üzərinə çox iş düşür. Bu, həm də ölkəmiz adına böyük məsuliyyətdir.

Elmi-kütləvi, eləcə də mədəni-maarif proqramlarının geniş yayılmasında, təbliğində medianın rolu əvəzsizdir. Bu baxımdan, media təmsilçilərinin də üzərinə müəyyən məna da yük düşür. Təsədüfi deyil ki, medianın bir funksiyası da maarifçilikdir. Bundan başqa, ölkəmizdə internet şəbəkəsinin mövcudluğu, sürətliyyəli elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramları və onların inkişaf etdirilməsi, təşviqi üçün geniş spektrdə imkanlar yaradır. Bu da bu proqramların daha geniş, daha əhatəli yayılması üçün əsaslı zəmin yaradır.

Elmi saytların yaradılması həddindən artıq vacibdir. Orta məktəblərdə kurikulum, universitetlərimizdə boloniya sistemləri tətbiq olunur. Bu sistemlərin bizim üçün hansı tərəfinin

Bu istiqamətdə görülən tədbirlərin ölkəmiz üçün nə kimi əhəmiyyəti var?

Azərbaycan Ordusunun parlaq Qələbəsi ilə başa çatmış 44 günlük Vətən müharibəsi yeni istiqamətlər açdı, imkanlar yaratdı. Qələbəmizi şərtləndirən amillərdən biri də elmi-kütləvi, mədəni-maarif proqramları oldu. Bil-diyimiz kimi, müharibə təkə silahla deyil, informasiya cəbhəsində də aparılır. İkincisi daha uzunmüddətli və davamlıdır. Uğurlu diplomatiyanın belə özəyində bu proqramlar dayanır. Bundan sonra da, işin davamı olaraq elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması üzərində ciddi şəkildə işlənilməlidir. Məhz bu məqsədlə də elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının inkişaf etdirilməsinə, hətta yenilərinin hazırlanmasına böyük ehtiyac var. Azərbaycanın Qələbə tarixi təhsilin bütün pillələrində davamlı şəkildə təbliğ olunmalıdır. Bu da onu zəruri edir ki, elmi-kütləvi, mədəni-maarif proqramları üzərində yüksək keyfiyyətlə, yeni formada işlər müstəmədi şəkildə davam etdirilsin. Sovet ənənələri tamamilə yenilərlə əvəzlənməlidir.

Çünki Azərbaycanın Qələbəsi, haqq işi, tarixi ədalətin bərpası uğrunda mübarizəsi təbliğ olunmalı, nəsildən-nəslə çatdırılmalıdır. Gələcək nəsillər tarixi həqiqətləri bilməlidirlər. Həmçinin dünya birliyi də bundan dərs götürməlidir. Sevindirici haldır ki, Azərbaycanın 44 günlük müharibə dönməsinə istifadə etdiyi hərbi əməliyyatlar, qazandıqı uğurlar dünyanın bir sıra hərbi məktəblərində öyrədilir.

Həmçinin Azərbaycan aliminin, gəncinin dünyaya çıxışı, milli-mədəniyyətimizin, elmimizin təbliğ olunması zəruri hallardandır. Əsas nəyisə istehsal etmək deyil, iş bununla bitməməlidir. Özümüz deyib, özümüz eşitməklə məsələ bitmiş sayılmamalıdır. Təbliğat, dünya arenasına çıxmaq, ölkəmizi elmə, milli mədəniyyətlə təbliğ etmək də bu proqramların mahiyyətində yer almalıdır.

vacib olmasına diqqət yetirilməlidir. Akkreditasiya məsələləri, təhsilin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi, tələbə-müəllim mobilliyi də mühüm məsələlərdən sayılmalıdır.

Proqramların hazırlanmasında xarici ölkələrin təcrübəsindən istifadə olunurmu?

Bu ənənəyə Azərbaycanda mövcuddur. Elmi-kütləvi, mədəni-maarif proqramları hazırlayarkən dünya təcrübəsinin öyrənilməsi, hətta tətbiqi zəruridir.

Məsələn, təkə bu il ölkəmizdə elmi-kütləvi, mədəni-maarifə dair yüksək səviyyədə müxtəlif istiqamətli beynəlxalq konfranslar keçirildi. Keçən il də bu belə oldu. Ölkəmizdə keçirilən “Teknofest” festivalı texnologiyaya marağı olan minlərlə Azərbaycan və Türkiyə gəncini bir araya gətirdi. İki ölkənin müxtəlif şirkətləri, rəsmiləri arasında xeyli sənədlər imzalandı.

Bundan başqa, müxtəlif beynəlxalq sərgilərdə Azərbaycanın təmsil olunması, azərbaycanlı gənclərin bir çox yarışlarda iştirakı elimizə və onun əyani surətdə göstərilməsinə vasitədir.

Gənclərimizin xaricdə təhsil aldığından sonra ölkəmizdə vacib postlara gətirilməsi də xarici ölkələrin təcrübəsindən istifadənin bir formasıdır. Bununla yanaşı, dünyanın bir çox universitetləri ilə Azərbaycan universitetlərinin ikili diplom layihələri, müəllim mübadilələri kimi layihələr də nümunə kimi çəkilə bilər.

Bir çox hallarda bunun əksini də görürük, dünyada Azərbaycan təcrübəsindən istifadə edilir. Məsələn, hamının tanıdığı azərbaycanlı alim Yusif Məmmədaliyevin “yüksən oktanlı benzin”in kaşfi ikinci Dünya müharibəsinin taleyini həll edib. Lütfi Zadənin XXI əsrdə dünya elmində inqilab hesab olunan “Qeyri-səlis məntiq nəzəriyyəsi” də buna misaldır. Belə nümunələr çoxdur və müasirlərə də misal çəkmək olar. Azərbaycanlı alimlərin, elm xadimlərinin bəşəriyyətə bəxş etdiyi ixtiraların sayı heç də az deyil.